

גורדיה לודובה

(Gwardia Ludowa; 'משמר העם'). ארגון צבאי מחתרתי בפולין הכבושה. ג"ל הוקמה בינואר 1942 בידי מפלגת הפועלים הפולנית (Ppr; Polska Partia Robotnicza). הארגון פעל בתחום הגנרלגוברמן ובשטחי פולין שסופחו לרייך. הוא נוהל בידי הפיקוד העליון ולרשותו מטה שהיה מחולק למדורים. שטח הפעילות של הארגון חולק על-פי מחוזות ואזורים. באביב 1942 הוקמו בהתאם להנחיות ראשי הפ.פ.ר. יחידות פרטיזנים ראשונות של ג"ל, והן החלו מיד בפעילות חבלה. בסוף 1943 היו בארגון, על-פי אומדנים שונים, 15,000-20,000 חברים, ועשרות יחידות שלו עשו פעולות צבאיות ופעולות חבלה ישירות. ב- 1942-1943 עשו יחידות ג"ל, על-פי נתוני הארגון, כ- 1,700 פעולות צבאיות. בינואר 1944 היתה ג"ל בסיס להקמת 'ארמיה לודובה' (Armia Ludowa; 'צבא העם'). הדבר נעשה על-פי הוראת ה'מועצה הלאומית הארצית' (Krajowa Rada Narodowa), ארגון שנוסד ב- 1 בינואר 1944 בידי קומוניסטים ואוהדיהם. למפקד 'ארמיה לודובה' נתמנה הגנרל מיכל ז'ימירסקי, שכינויו היה רולה (Rola). המבנה הארגוני של 'ארמייה לודובה' היה זהה למבנה של ג"ל. בקיץ 1944 ב'ארמייה לודובה' כ- 34,000 חברים. מינואר 1944 עד ינואר 1945 ערכו כוחות ה'ארמייה לודובה', על-פי נתוני המטכ"ל שלה, יותר מ- 1,500 פעולות צבאיות מסוגים שונים, כמחציתם נגד התחבורה והתקשורת של האוייב. בשורות ג"ל ו'ארמייה לודובה' היו כמה יחידות של פרטיזנים יהודים, שתחילה פעלו באופן עצמאי. הידועה ביותר ביניהן היתה היחידה של יחיאל גרינשפן ביערות פרצ'ב (Parczew). היחידה היא התחילה כיחידה עצמאית, הפכה גם למחנה משפחה ואחר-כך קיבלה סיוע מה'ארמייה לודובה'. ג"ל נתנה ל'ארגון היהודי הלוחם' בגטו ורשה עשרות כלי נשק, ובשעת המרד בגטו ערכו יחידותיה כמה פעולות ריתוק צבאיות מחוץ לחומות הגטו. ביולי 1944 התמזגה 'ארמייה לודובה' עם הצבא הפולני שהוקם בברית-המועצות ושלחם, בפיקודו של הגנרל ברלינג, שכם אחד עם הצבא האדום, והוקם הצבא הפולני. (ראה גם ארמיה קרובה).